

บทที่ ๒
โรคระบบทางเดินปัสสาวะ

ในบทนี้จะกล่าวถึง ลักษณะของมุตตะกิตที่ผิดปกติลักษณะของน้ำปัสสาวะที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเกิดความผิดปกติขึ้นในระบบทางเดินปัสสาวะ และพิกัดยาที่ใช้รักษาอาการดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทั้งบุรุษและสตรี ดังรายละเอียดของ คัมภีร์ที่จะกล่าวไว้ดังนี้

คัมภีร์มูจฉาปักขันทิกา คัมภีร์นี้กล่าวถึงทวารสา ๓๒ จำพวก คือ ทวารสา ๑๒ จำพวก และ ประระเมหะ ๒๐ จำพวก

ทวารสา ๑๒ จำพวก แบ่งออกเป็น

ทวารสา	๔	จำพวก
มุตตะมาต	๔	จำพวก
มุตตะกิต	๔	จำพวก

ประระเมหะ ๒๐ จำพวก แบ่งออกเป็น

สัณทะฆาต	๔	จำพวก
องคสูตฺร	๔	จำพวก
ซัารู	๔	จำพวก
อุปทม (อุปทั้งสโรค)	๔	จำพวก
ไส้ด้วน	๔	จำพวก

อาการและอาการแสดง

ทวารสา มี ๔ จำพวก (น้ำปัสสาวะให้โทษ) ดังนี้

๑. ปัสสาวะออกมาเป็นสีขาว ชุ่นดั่งน้ำข้าวเหน็ด
  ๒. ปัสสาวะออกมาเป็นสีเหลือง ดั่งน้ำมันสด
  ๓. ปัสสาวะออกมาเป็นโลหิตสดๆ แดงดั่งน้ำฝางต้ม
  ๔. ปัสสาวะออกมาเป็นสีดำ ดั่งน้ำครำ (น้ำคร่ำ)
- อาการ ให้ปวดหัวเหน่า ให้แสบองคชาติ ให้สะดุ้งร้อนสะท้านหนาว เป็นไปต่างๆ

29 **มุตตะฆาต** มี ๔ จำพวก ดังนี้

30 ๑. บัณฑิตจะออกมาแดงชุนชุน ให้ปวดขัดเจ็บเสียวเป็นกำลัง

31 ๒. บัณฑิตจะออกมาแดงชุนชุน เป็นโลหิตซ้ำปนโลหิตสด

32 ๓. บัณฑิตจะออกมาแดงชุนชุน เป็นหนองซ้ำชุนชุน

33 ๔. บัณฑิตจะออกมาแดงชุนชุน เป็นสีด้าดุดังน้ำคราม (น้ำคร่ำ)

34 อากาโร เกิดด้วยกระทบชอกซ้ำ จึงสำแดงโทษ ให้ขัดสองราวข้างเส้นปัตตะฆาต ให้เสียด แขนงนอก เคลื่อนกายไม่
35 สะดวก บริโภคอาหารมิได้ ให้อาเจียนลมเปล่า เป็นต้น

36 **มุตตะกิต** มี ๔ จำพวก ดังนี้

37 ๑. บัณฑิตจะออกมาดุจโลหิตซ้ำ และดั่งน้ำปลาเน่า

38 ๒. บัณฑิตจะออกมาเป็นโลหิตจางดุน้ำขานหมาก

39 ๓. บัณฑิตจะออกมาเป็นน้ำหนองจางๆ ดุน้ำขาวซ้ำ

40 ๔. บัณฑิตจะออกมาเป็นเมือกคละองๆ ชัดๆ หยดย้อยดุน้ำมูกไหลเลือกออกมา

41 อากาโร กระทบทำให้เจ็บ ให้ขัดไหลหยดย้อยออกมาแล้วให้ปวดหัวเหน่า ซ้อตะโพก แสบในอก บริโภค
42 อาหารไม่รู้รส ทั้งนี้เกิดโลหิตซ้ำ

43 **สันตะฆาต** มี ๔ จำพวก ดังนี้

44 ๑. **สันตะฆาตเกิดเพื่อโลหิตแห้ง** ถ้าบังเกิดแก่สตรีว่าด้วยโลหิตเดินมีสะดอก คุมกันเป็นก้อน ประมาณเท่าฟองไข่
45 ติดกระดูกสันหลังข้างใน มักให้เจ็บหลังบิดตัวให้จุกแน่นหน้าอกดังจะขาดใจ ถ้าบุรุษว่าด้วย ใช้ขันถึงพิฆาต คือตกต้นไม้
46 ถูกทูปของโอบยตีสาหัส พิการซ้ำในอก โลหิตจึงเกาะกันเป็นก้อนดาน กระทบให้ร้อน เสียดแน่นยกอกสันหลัง มีประเภทต่างๆ
47 ถ้ากินยาอันร้อน โลหิตก็ละลายออก ทั้งที่เป็นลิ่มเป็นก้อนไหล ลงสู่ของทวารหนักได้ ชื่อว่า อสันโลหิต เป็นอสาพิยาโรค
48 (อาสันตะฆาต)

49 ๒. **สันตะฆาตเกิดเพื่ออากาโร** เกิดขึ้นภายใน ตับ ปอด และหัวใจ บังเกิดสัณฐานดุจเม็ด ข้าวสารหัก บางทีขึ้นใน
50 ไล่อ่อน ไล่แก่ ถ้าขึ้นดี ให้คั้งเพื่อ ถ้าขึ้นดับ ให้ดับหย่อน ให้ตกโลหิตมีอากาโรดุจปีศาจเข้าสิง ถ้าขึ้นในปอดให้กระหายน้ำ
51 ถ้าขึ้นในหัวใจให้หนึ่งไปเจรวมได้ ถ้าขึ้นในไล่อ่อนไล่แก่ให้จุกเสียด ท้องขึ้นท้องพองดั่งมานกระษัย ถ้าเป็นดังกล่าวมานี้
52 กำหนด ๗ - ๘ - ๙ วัน โลหิตจะแตกออกในทวารทั้ง ๘ เรียกว่า รัตตะปัตตโรค เป็นต้น แห่งสันตะฆาต เป็นอติสัยโรค
53 (ตรีสันตะฆาต)

54 ๓. **สันตะฆาตเกิดเพื่อปัตตะฆาต** บังเกิดมีอากาโรกระทบทำให้ท้องผูกเป็นพรรตีก และให้เลือดแห้ง แล้วจึงบังเกิด
55 วาโยกล้ำพัดโลหิตให้เป็นก้อนเข้าอยู่ในอุทร ให้เจ็บไปทั่วสรรพางค์กาย เมื่อยบั้นเอว และมีมือเท้าตาย ให้ขบขัดเบาและ
56 ตะโพก ให้ท้องขึ้นและตั้งลงในทวารเบา บริโภคอาหารไม่รู้รส ให้ปากเปื่อยเสียงแหบแห้งเวียนศีรษะอยู่เป็นนิจ น้ำตาไหล
57 และตามืด หูตึง เมื่อจะเป็นให้มันตั้งตัว ไม่อยากรับประทานอาหาร

59 บางคราวให้ร้อน บางคราวให้หนาว บางครั้งให้ห้อยแขวนไว้หรือยกเบรี่ยวยากหวาน โทะษทั้งสี่นี้เกิดเพื่อปัตตะฆาตให้โทะษ (โทะษัณตะ
60 ฆาต)

61 ๔. *สัณตะฆาต* เกิดเพื่อกลั่นแหย่ บังเกิดมีอาการกระทำให้เจ็บกระบอกตา ให้เมื่อยไปทั่วทั้งตัว เจ็บที่สะดือ
62 ตลอดไปถึงอ้นตะ ให้คันองคชาติ ให้เจ็บแสบร้อน แล้วแตกออกเป็นน้ำเหลืองไหลซึมไป อนึ่งกระทำให้เมื่อดงอกขึ้นในรู
63 องคชาติที่ท่ามลพริกเทศ ครั้นนานเข้าดั่งยอดหูด บัสสาวะก็เปลี่ยนไปเป็นสีต่างๆ ๔ ประการ ดั่งแจ้งอยู่ในทวารวสาแล้ว
64 บังเกิดขึ้นเพื่อสมุฏฐานธาตุและอชิตโรค กล่าวคือ กินของผิดสำแดงมี รสควา เป็นต้น กระทำให้อาเจียนเป็นน้ำลาย
65 น้ำลายฝืด อสาทิยโรค รักษายากนัก

66 **องคสูตร** แบ่งออกได้ ๔ จำพวก ดังนี้

67 ๑. *องคสูตร* เกิดในเดือน ๕, ๖, ๗ (คิมหันตฤดู) นั้น เมื่อจะเกิดให้ลูกอ้นตะข้างขวานั้นพองแดง ขึ้นดั่งผลตำลึง
68 สุก ทำให้แสบร้อนเป็นกำลัง และโลหิตมักลงไปตามช่องบัสสาวะ ทำให้ปวดแสบปวดร้อนไป ตามเส้นเอ็นทั้งปวง เจ็บแต่
69 สองราวข้าง ให้เสียดแทง อุจจาระผูกเป็นพรวดึก ขัดบัสสาวะเดินไม่สะดวก โทะษทั้งนี้เกิดเพื่อโลหิต ๓ ส่วน วาโยระคน ๒
70 ส่วน รักษายาก

71 ๒. *องคสูตร* เกิดในเดือน ๘, ๙, ๑๐ (วสันตฤดู) นั้น มักให้เจ็บในอก และขาทั้ง ๒ ข้าง ให้เจ็บ เสียดตามกระดูก
72 สันหลังกระหวัดมารวม และป่าทั้ง ๒ ข้าง แล่นไปปลายเท้าทั้ง ๒ ข้าง ให้ขบให้ตอดดั่ง มดตะนอยค่อย ให้สะบัดร้อน
73 สะท้านหนาว วิงเวียนหน้าตา ให้ชักหลังงอ เวลาบัสสาวะให้แสบร้อนในรูองคชาติไปจุกอุจจาระให้เป็นมูกเลือดออกมา โรค
74 นี้เกิดเพื่อวาโย ๒ ส่วน เพื่อโลหิต ๑ ส่วน บังเกิด แต่ลำไส้ออกมา ลักษณะดั่งนี้เป็น อสาทิยโรค รักษายากนัก

75 ๓. *องคสูตร* เกิดในเดือน ๑๑, ๑๒, ๑ (เหมันตฤดู) นั้น เมื่อบังเกิดขึ้นให้ปวดในรูองคชาติ บัสสาวะ เล็ดออกมา
76 บัสสาวะหยดย้อย เจ็บบันแหว ทานอาหารไม่ได้ โทะษเกิดเพื่อเสมหะ ๓ ส่วน โลหิต ๒ ส่วน ครั้นนานเข้าทำให้ไส้ขาดออกมา
77 ก็ถึงแก่ความตาย เป็นอติสยโรครักษาไม่ได้เลย ถ้าจะแก้ แก้แต่ยังอ่อนอยู่ ถ้าแก้ให้แก่โลหิตเสียก่อน แล้วจึงแก้เสมหะ
78 ต่อไปตามลำดับ

79 ๔. *องคสูตร* เกิดในเดือน ๒, ๓, ๔ (สันนิบาตฤดู) เวลาเกิดขึ้นกระทำให้ผิวอ้นตะดำ และบวม มีพิษแสบร้อน
80 มาก อ้นตะพุกข้างหนึ่งมีพิษแสบร้อนมาก เจ็บตาข้างหนึ่ง ปวดศีรษะข้างหนึ่ง บังเกิดด้วยโลหิต สันนิบาต บัสสาวะเป็น
81 น้ำเหลืองโลหิตเจือออกมา แสบตามช่องบัสสาวะ ให้เสียดสองราวข้างและหน้าอกขึ้น มาตามเกลียวปัตตะฆาต จับเป็น
82 เวลา ทานอาหารไม่ได้ อาเจียนลมเป่าต้นคอค คอแห้ง น้ำลายเหนียว ตกเสมหะโลหิตทางทวารหนักดุจเป็นปิด ร้อนนัยน์ตา
83 สวิงสวาย กองสันนิบาตฤดูทั้ง ๓ มาประชุมพร้อม กันกำหนดมิได้

85 **ซำร้ว** (เฉพาะสตรี) มี ๔ จำพวก ดังนี้

86 ๑. เกิดเพราะสตรีคลอดบุตรแล้ว อยู่ไฟไม่ได้ เนื่องจากมดลูกไม่เข้าอุหรือปวดขึ้นกลับ อยู่ยาวนานจนกลายเป็นหนอง
87 และโลหิต รวม ๒ ถึง ๓ เดือน ก็มีโลหิตจางๆ ไหลออกมาปนกับน้ำเหลืองอันมีพิษไหล ถึงไหนก็มีผื่นขึ้น ทำให้ชอบทวาร
88 เป็นหัวขาวๆ แล้วแตกเปื่อยลามไป

89 อากาาร ทำให้ปวดแสบปวดร้อน คันในช่องคลอดและชอบทวารเบา และปวดเสียวในมดลูก ปัสสาวะหยุดย้อย

90 ๒. เกิดเพราะเสพเมถุนกรรมมากเกินประมาณ ปากทวารเปื่อยเน่า ได้รับความชอกช้ำภายในถึง ปากมดลูก จึง
91 เกิดเป็นน้ำหนองน้ำเหลืองเน่าร้าย ไหลหยุดย้อยลุลกลามกัดเนื้ออ่อนภายใน

92 ๓. เกิดเพราะเป็นผีที่มดลูก มีลักษณะบวม ปัสสาวะเป็นน้ำเหลือง บางครั้งเป็นเหมือนน้ำคาวปลา

93 อากาาร ให้เจ็บปวดที่มดลูกเป็นกำลัง ชัดเสียวที่หัวเหน่า ปัสสาวะปวดแสบหยุดย้อย อีกจำพวกหนึ่งเกิดกับสตรีรุ่น
94 สาวที่ยังไม่มีระดูประจำเดือน ร่วมเมถุนกับบุรุษ ถูกข่มขืนจากชายโดยหักหาญ ถึงโลหิตออกจากช่องทวาร มีอาการ
95 เจ็บปวดแสบจนกลายเป็นแผลเน่าเปื่อย ชัดปัสสาวะ และหยุดย้อย

96 ๔. เกิดจากสตรีชอบประกอบเมถุนกรรมสำสอนเป็นเนืองนิจ จึงเกิดโรคตามนาม สมมติว่า อุปทม (กามโรค)
97 ร้ายแรงนัก ให้น้ำน้ำเหลืองน้ำหนองไหลออกมา ปัสสาวะกะปริดกะปรอย

98 อากาาร ให้ปวดแสบร้อนภายในช่องคลอด และช่องทวารเบา ปัสสาวะหยุดย้อย เจ็บ ชัดถึง บริเวณหัวเหน่า

99 **อุปทม** (อุปทั้งสโรค) แบ่งออกได้ ๔ จำพวก ดังนี้

100 ๑. อุปทม เกิดเพราะการอักษะบ เนืองด้วยเสพเมถุนกับสตรีที่ยังไม่มีระดู ข่มขืน กระทำชำเราด้วยความกำหนด
101 สตรีเพศพรหมจรรย์ บุรุษข่มเหงเอาด้วยกำหนดยินดี ซึ่งสตรีเป็นเพศพรหมจรรย์นั้น มิรู้รสกำหนดยินดี ด้วยเปรียบประดุจดัง
102 ช้างสารตัวใหญ่เข้าไปอยู่ในโพรงอันแคบแล้วจะได้คิดว่าเจ็บปวดนั้นหามิได้ ครั้นออกจากช่องแคบแล้ว กระทำให้เจ็บปวด
103 ต่างๆ คือ ให้องค์กำเนิดช้ำนัก เคาะ เป็นหนอง เป็นโลหิต ไหลออกมาตามช่องทวารเบาของตนเอง ได้รับความเจ็บปวด
104 เวทนายิ่งนัก คือ ให้แสบร้อน ปัสสาวะไม่สะดวก ให้ลำช่องปัสสาวะบวมขึ้น แล้วก็เปื้อนหนองไหลออกมาตามช่องทวารเบา

105 ๒. อุปทม เกิดเพราะเสพเมถุนกับหญิงแพศยาเป็นกาลกิณีสำสอน ด้วยกามตัณหา เป็นอาจิน (หญิงสัญจรโรค
106 หรือหญิงโสเภณี) เนื่องจากสตรีนั้นคบขู้สุชายมาก และช่องสังวาสนั้น ช้ำชอกด้วยกิเลส กามตัณหาเป็นนิจ ด้วยเหตุที่ทวาร
107 ที่ชุ่มด้วยลามกตัณหานั้น ครั้นชายไปร่วมประเวณีด้วยสตรีนั้น ก็กระทำให้บังเกิดซึ่งโรคสมมุติว่า “อุปทม” โดยกำลังที่ชุ่ม
108 นั้นลาลาบดูจนน้ำไข้น้ำน้ำภู่าน้ำ และมิผู้ไปยำน้ำนั้นก็กัดเอาเปื้อนพังไป เกิดทุกข์เวทนาเป็นอันมาก

110 ๓. อุปทม เกิดเพราะโทษदानและกระษัยกล่อน และกาฬมูตร มักเกิดขึ้นตั้งแต่สะดือลงไปถึง หัวเหน่า เรียกว่า
111 โรคสำหรับบุรุษ บังเกิดแก่บุคคลบริสุทธิ์ที่มีได้มากมากในทางกามตัณหา คือ สมณะ ภิกษุ สามเณร ภิกษุณี พราหมณ์
112 ทั้งหลาย อันมีศีลอันบริสุทธิ์ ไม่ได้เสพเมถุนกับมาตุคามเลย โรคนั้นก็บังเกิดขึ้น ด้วยโทษदानและกระษัยกล่อน และกาฬ
113 มูตร มักเกิดแต่สะดือลงไปหาหัวเหน่า ให้ชั้ดปัสสาวะ คือกล่อนถึง องค์กำเนิด ให้องค์กำเนิดบวม ทำให้แสบร้อน ปัสสาวะ
114 มิได้ รับประทานยาถูกก็หายไป แล้วกลับเป็นอีก หลายครั้งหลายหน ครั้นนานเข้ามักกลายเป็นหนอง บุปไฟโลหิตไหล
115 ออกมาทางช่องทวารเบา ให้เจ็บปวดต่างๆ ผู้ใดเป็นดังกล่าวมานี้ เรียกว่า “โรคบุรุษ” จะได้เป็น อุปทม นั้นหามิได้

116 ๔. อุปทม เกิดเพราะนี้ว บุรุษกลายเป็นคนชราชมักเกิดที่ปลายองค์กำเนิด แล้วลามเข้าไปในช่องปัสสาวะ องค์
117 กำเนิดบวมขึ้นแล้วแข็งเข้าเป็นดาน ถ้าสตรีออกมาแต่ทวารครรรภ์เป็นดังคาก “สมมุติว่า คากโลหิต” นั้นหามิได้ คือ อุป
118 ทั้งสโรค ดังกล่าวมานี้ นานเข้าก็ลามมาถึงหัวเหน่า กระทำให้โลหิตเป็นลิม เป็นแท่งออกมา บางทีปลายคากขาออกมา
119 เหมือนคาวนั้ บางที่เป็นหนอง เป็นโลหิตออกมา ให้ปวดหัว เหน่า และท้องน้อยดังจะขาดใจ โรคดังกล่าวมานี้เป็น อติสัย
120 โรค รักษามิได้ ถ้าจะรักษาก็รักษายาก

121 **ไส้ด้วน** (เป็นหนอง) มี ๔ จำพวก ดังนี้ (เกิดจากภายนอกถึงภายใน)

122 ๑. เกิดจากชาย ขอบเสพเมถุนสำส่อน จึงเกิดเป็นเม็ดทั้งข้างในและข้างนอกมีหนองออกมา หรือเป็นฝี ๒ หน้าขา
123 บางที่เป็นเม็ดขึ้นทั่วร่างกาย

124 **อาการ** ให้เจ็บปวดย้งนั้ก ชั้ดยอก ปวดตามกระดูก ชั้ดปัสสาวะ

125 ๒. เกิดจากชายเสพเมถุนกับสตรี ซึ่งกำลังมีประจำเดือน ทำให้เกิดเป็นเม็ด เป็นแผล ภายในบั้ง เป็นเม็ด เป็นฝื่น
126 เป็นวง เป็นแผ่นตามร่างกายภายนอกบั้ง

127 **อาการ** ให้ปวดแสบ ชั้ดยอก และปวดปัสสาวะ

128 ๓. เกิดจากชายเสพเมถุนรุนแรง กระทบชอกช้ำภายใน มีลักษณะพึงสังเกตคือ เป็นเม็ด เป็นแผล แล้วมีน้ำหนอง
129 น้ำเหลืองไหลออกมา บั้งก็เป็นเม็ดที่องคชาติ หรือตามร่างกายภายนอก

130 **อาการ** ให้ปวดเจ็บย้งนั้ก บางทีชั้ดตามข้อ ปัสสาวะชั้ดปวด แสบ

131 ๔. เกิดจากชายเสพเมถุนกับสตรีแพศยาลามก เกิดเป็นฝี อุปทม (กามโรค) เป็นเม็ดขึ้นที่ปลาย หรือรอบองคชาติ
132 ภายในช่องปัสสาวะ แล้วแตกเป็นโลหิต น้ำเหลือง น้ำหนอง ออกมา บางทีก็กลายเป็นฝี

133 **อาการ** ทำพิษให้ปวดแสบปวดร้อนดังไฟลวก บางทีให้เน่าแต่ปลายองคชาติลามเข้าภายในช่อง ปัสสาวะ ทำให้
134 ปวดแสบชั้ดปัสสาวะ

135 อีกนัยหนึ่งเรียกว่า “ไส้ลาม” มักเรียกคู่กันกับไส้ด้วน มีลักษณะผุดขึ้นเป็นเม็ดเหมือนกัน แต่เมื่อนั้นมักเกิดจาก
136 ภายในออกมาภายนอก ภายในลามถึงหัวเหน่า ท้องน้อย ผุดขึ้นดังเช่นฝี แตกเป็น หนองออกมาทางช่องปัสสาวะ ชายหญิง
137 ก็เหมือนกัน

138

139 อากาโร ให้ปวดมวนจุกเสียดแน่นในอก โดยน้ำเหลืองซึมเข้าไปในลำไส้ ให้อาเจียนหรือท้อง เดี๋ยวเป็นมูกเลือด เมื่อ
140 อาหาร ปวดข้อตามข้อกระดูก ปัสสาวะปวดแสบขี้ขี้

141 **โทษสันทะฆาต**

142 โทษสันทะฆาต ย่อมเกิดแต่ชายหญิงทั้งหลาย ถ้าสตรีเป็นด้วยโลหิตระดูแห้ง เป็นก้อนเท่าฟองไข่ไก่ ติดกระดูกสัน
143 หลังข้างใน เจ็บหลังปิดตัวอยู่ประมาณ ๑๔ - ๑๕ วัน ครั้นนานเข้ามักเป็นลมจุกแตกดังจะขาดใจ ถ้ากินเผ็ดร้อนลงไปโลหิต
144 นั้นก็แห้งเข้าจึงให้ชื่อว่า "สันนิจโลหิต" ทำให้ลงเป็นโลหิตเป็นลิ่มเป็นแท่งเป็นก้อนออกมา บางทีตกไปในทวารหนักทวาร
145 เบา เป็นดั่งน้ำขานหมากจางๆ ดุจดังดินสอพอง

146 บุรุษครั้งแรกที่จะเกิดโรคนี้ย่อมเป็นไข้พิษต่างๆ คือ ว่าตกต้นไม้ และหกล้ม ถูกตี กระทบกระแทก ต่างๆ ถ้ามีดังนี้
147 ก็เป็นเพื่อโรคอันถึงพิษมา อานาจอันหุบของโภยดี ซึ่งทำให้สาหัสชอกช้ำในอกในใจ และ โลหิตนั้นก็คุดกันเข้าเป็นก้อน ทำ
148 ให้เจ็บร้อนเสียดแทงในอก และเสียดสันหลัง อากาโรต่างๆ สมมุติว่าเป็น ยอดภายใน ครั้นวางยาผิด โลหิตนั้นก็กระจายออก
149 แล่นเข้าตามกระดูกสันหลังก็ได้ชื่อว่า "สันนิจโลหิต" ลงสู่ ทวารหนัก ทวารเบา บุคคลทั้งหลายก็เรียกว่า "อาสันทะฆาต"
150 เกิดเป็นไข้สันนิจพิษมา บอบช้ำ ปัสสาวะก็พลอย สิ่งสุด้วย ถ้ารู้ไม่ทันก็ตาย

151

152 **ตรีสันทะฆาต**

153 ตรีสันทะฆาต เกิดกาพิษขึ้นในตี ตับ หัวใจ เป็นเม็ดเท่าเมล็ดข้าวสารหัก บางทีขึ้นในไส้อ่อน ไส้แก่ ให้ปวด
154 ถ้าขึ้นในตี เจรจาด้วยผี พุดเพื่อไป อากาโรคลั่งเพื่อไปต่างๆ
155 ถ้าขึ้นที่ตับ ลงเป็นโลหิต แล้วเป็นฝีเข้าสิง เข้าจําอยู่
156 ถ้าขึ้นในไส้อ่อน ไส้แก่ ให้จุกเสียด ท้องเฟ้อ เป็นมาน
157 ถ้าขึ้นในปอด ทำให้กระหายน้ำเป็นอันมาก
158 ถ้าขึ้นในหัวใจ เจรจามีได้ แน่นิ่งไป

159 ถ้าบุคคลใดเป็นดังกล่าวมาได้ ๗ - ๘ วัน โลหิตแตกชานในทวารทั้ง ๓ เรียกว่า ลักปิด เป็นต้น แห่งสันทะฆาต ก็
160 เป็นกรรมของผู้นั้น ถ้าแก้มิคลาย อันว่าสันทะฆาตเกิดแก่บุคคลผู้ใดก็ถึงแก่ความตาย

161

162 **ยาที่ใช้รักษาอาการมีดังนี้**

163 **๑. ยาแก่น้ำปัสสาวะชาวขันทงน้ำข้าวเซ็ด**

- 164 ๑.๑ การบูร ๑.๔ อำพัน
- 165 ๑.๒ เทียนดำ ๑.๕ หัวเห็ดหมู
- 166 ๑.๓ ผลเอ็น ๑.๖ ชิงแห้ง
- 167 ยาทั้งหมดนี้หนักสิ่งละเสมอภาค

